Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

BIULETYN KOWIEŃSKI

W I L B I

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3.

Nr. Wilno, dn. 13.VI.1932 680.

T r e ś ć n u m e r u:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

-----ooo§ooo-----

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

S y g n a t a r j u s z e p r z e c i w k o w n i o s k o m l i t e w s k i m w s p r a w i e k ł a j p e d z k i e j ."Rytas" Nr.112 z 10.VI.32 r.Art.p.t."Sygnatarjusze zabiegają o odrzucenie prośby litewskiej". Streszczenie:

Dn.8 czerwca sygnatarjusze wystosowali odpowiedź na litewską prośbę o ekscepcję punktów 5 i 6 sprawy kłajpedzkiej w Trybunale Haskim. Memorjał litewski, jak wiadomo, zakwestjonował kompetencję Trybunału w sprawie rozstrzygnięcia kwestji prawomocności utworzenia Dyrektorjatu Simaitisa i rozwiązania Sejmiku. Punkt 5 noty sygnatarjuszy brzmi:"Czy okoliczności towarzyszące utworzeniu Dyrektorjatu pod przewodnictwem Simaitisa są prawomocne", punkt 6 zaś następująco: "Ponieważ Dyrektorjat Simaitisa nie pozyskał zaufania Sejmiku, czy wobec tego zarządzone przez gubernatora Kraju Kłajpedzkiego dn.22 marca 1932 r. rozwiązanie Sejmiku kłajpedzkiego jest słuszne?" Prośbę o odrzucenie ekscepcji litewskiej sygnatarjusze motywują w sposób następujący: 1/ Oba ustępy artykułu 17 Konwencji kłajpedzkiej posiadają odmienny cel: procedura Rady L.N. dotyczy przekroczeń statutu kłajpedzkiego, zaś procedura Trybunału Haskiego jedynie różnicy zdań, która niekoniecznie musi być związana z przekroczeniem statutu, a może odnosić się jedynie do jego interpretacji; 2/Wzniecenie sprawy według procedury Rady L.N. może nastąpić na skutek wystąpienia członka Rady L.N, natomiast w Trybunale Haskim sprawę wzniecić mogą wyłącznie sygnatarjusze; 3/Artykuł 17 Konwencji nie wymaga, by różnica zdań pomiędzy sygnatarjuszami musiała się zaznaczyć w Radzie L.N.; 4/ Analogja pomiędzy procedurą stosowaną do mniejszości narodowych i do Kłajpedy jest niewłaściwa.

Na poparcie powyższych motywów sygnatarjusze cytują raport prawników z 1926 r. w sprawie procedury, jaka ma być stosowana względem Kłajpedy. Delegaci Litwy sprawę tę omówią w Trybunale Haskim.Ponieważ Trybunał uwzględnił prośbę ministra Sidzikauskasa o udzielenie mu trzydniowej zwłoki z odpowiedzią na przemówienia przedstawicieli państw sprzymierzonych, przeto odpowiedź ministra Sidzikauskasa będzie miała miejsce w dn.13 b.m.

K r o n i k a .

P r z y j a z d n a c z e l n e g o r e d a k t o r a H a v a s a."Dzień Kowieński" /Nr.129/: Dn. 9.VI.32 r. przybył z Rygi do Kowna naczelny redaktor Havasa p.Perrin w celu zaznajomienia się z działalnością Elty.

W y j a z d l i t . m i n i s t r a p e ł n o m o c n e g o w F i n l a n d j i d o H e l s i n g f o r s u ."Lietuvos Aidas" /Nr.129/: Dyrektor Departamentu Administracyjnego M.S.Zagr. p.J.Aukstolis dn.8 b.m. udał się do Helsingforsu w charakterze litewskiego ministra pełnomocnego w Finlandji.

R a d j o k o w i e ń s k i e o W i l n i e ./Uciemiężone Wilno. Dn.8.VI.32 r./Prel.p.Uždawinys/.W dalszym odczycie informacyjnym o Związku Wyzw.Wilna prelegent informował o życiu wiłkomierskiego okręgu Z.Wyzw.Wilna. M.in.prelegent oświadczył, iż dn.4 b.m. w Wiłkomierzu odbył się walny zjazd okręgu wiłkomierskiego Z.W.W., zaś dn.5 b.m. kongres wileński, czyli t.zw."Dzień Wilna", który zgromadził w Wiłkomierzu 18 tys.osób. W związku z tą uroczystością okręg wiłkomierski Zw.Wyzw.Wilna wydał jednodniówkę poświęconą propagandzie idei wyzwolenia Wilna p.t."Į Vilnių"/Do Wilna/. Po odczytaniu w dalszym ciągu zamieszczonych we wspomnianej jednodniówce artykułów /np."Przy trakcie wiłkomierskim"/ prelegent przeszedł do omówienia kroniki bieżącej.M.in. oświadczył on, iż niejaki Szimiauskis krawiec z Oran jest agentem porucznika oddziału II Jaworskiego i zaznaczył, iż miejscowa ludność zna go jako szpiega i wystrzega się.

/"Dla uciemiężonego Wilna" Dn.12.VI.32 r.w jęz.polskim. Prel, Rondomański/. Prelegent w obszernym odczycie wyrzucał Polakom, iż będąc w Wilnie, a więc w Litwie, występują oni przeciwko Litwie.Zdaniem prelegenta Polacy i Litwini nie powinni mówić o tem co ich dzieli, lecz o tem, co łączy. W życiu Litwy i Polski spotyka się ciekawe

momenty. Np. niegdyś Jagiełło, przebywając w Polsce tęsknił do Litwy i Wilna, zaś dzisiaj Marszałek Piłsudski, bawiąc w Wilnie po stosunkowo niedługiej nieobecności, wyraził się, iż nawet niepogoda wileńska jest mu . miła...Jednocześnie są w Wilnie ludzie, którzy na Górze Zamkowej, będącej dziełem Gedymina, śnią o legendarnym Piaście polskim, a ze snu budzą ich syreny fabryczne jak niegdyś Giedymina zbudziło wycie wilka. Panowie ci mogą dziś już spokojnie śnić,gdyż wszystkie fabryki w Wilnie zbankrutowały, lub po uprzedniem zaasekurowaniu się spłonęły, więc żadna syrena ich nie zbudzi. Są w Wilnie ludzie, którzy w kościołach zakładają stawy, bo np.w kaplicy św.Kazimierza w Wilnie kałuża bezużytecznej, bo nawet niezarybionej wody stała tak długo, aż srebrne posągi królów poczęły śniedzieć od wilgoci. Czy więc zamiast tego wszystkiego nielepiej zwrócić uwagę na tamtejszą wieś i wieśniaków, zjadanych przez insekty i podatki?...

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

W a l n y z j a z d t a u t i n i n k ó w ."Lietuvos Aidas"/129/: Dn.11 b.m. w Kownie odbył się walny zjazd związku narodowców.

A r e s z t o w a n i e 2 s o c j a l d e m o k r a t ó w ."Dzień Kowieński /129/: Dn.8 czerwca funkcjonarjusze policji kryminalnej aresztowali 2 członków partji S.D. Płaczakisa i Markelisa.

P o b y t p r e z y d e n t a S m e t o n y w J a n o w i e . "Echo" /Nr.158/: Dn.8 b.m.prezydent republiki Smetona w towarzystwie ministra Obrony Krajowej płk.Giedrajtisa przybył do Janowa, gdzie obejrzał gospodarstwa rolne oraz szkoły i wystawę prac młodzieży szkolnej. Tegoż dn.prezydent powrócił do Kowna.

V. LITWINI PRUSCY.

K r o n i k a .

T e r r o r a n t y l i t e w s k i w P r u s a c h W s c h o d n i c h ."Lietuvos Zinios" /Nr.130/: Niewszyscy wiedzą, iż okolice zatoki Kurszańskiej są zamieszkałe przez Litwinów, którzy nie ukrywają się ze swą litewskością i bronią swych praw. Tamtejsi Litwini-rybacy są ustawicznie prześladowani przez Niemców i żyją pod wieczną grozą terroru. Mińszkańcy mierzeji Kurszańskiej daremnie starają się o zezwolenie na zorganizowanie ekskursji do Kowna. Przykładem traktowania Litwinów pruskich przez Niemców jest oświadczenie leśniczego z okolicy Towie, który wyraził się, iż woli stokroć komunistów niż Litwinów."Litwinów, którzy zechcą w tym roku udać się do Kowna,pozwolę aresztować, posadzić do więzienia, a nawet zastrzelić jako "landesverräter"."

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

Kr o n i k a .

B e r l i n e r T a g e b l a t t" o K ł a j p e d z i e ."Dzień Kowieński" /Nr.129/: "Berliner Tageblatt" zamieszcza korespondencję z Kłajpedy swego specjalnego wysłannika. Po obszernem przedstawieniu sytuacji gospodarczej kraju kłajpedzkiego i istoty zatargu litewsko-niemieckiego, korespondent zauważa, że dopóki Niemcy przyjmowały eksport litewskich świń, Litwa odczuwała swą zależność od Rzeszy i Niemcy miały środek do oddziaływania na nią.

Tarcia na terenie Kłajpedy nie zaznaczały się wówczas tak ostro. Dopiero, gdy agrarna polityka Schiellego zamknęła rynek niemiecki dla eksportu litewskiego, Rzesza utraciła swój najskuteczniejszy instrument oddziaływania na Litwę. Litwa poczuła się wolną, a skutkiem tego był zatarg litewsko-niemiecki.

Poddając krytyce nieudolną politykę gubernatora Merkysa,"Berl. Tageblatt" stwierdza, że po zwycięstwie niemieckiem w Kłajpedzie

odbywa się generalne oczyszczenie atmosfery w stosunkach między Litwą a Niemcami. Litwa odwraca się od owego samobójczego lekceważenia sił politycznych, które doprowadziło do zatargu z Niemcami. Skutkiem tego zwrotu do realnej rzeczywistości Litwa niechybnie odnajdzie w Niemczech partnera gotowego do układów, który się zachowa lojalnie i nie zechce występować w roli tryumfatora.

Dyrektorjat kłajpedzki z gubernatorem na czele u prezydenta Republiki. "Dzień Kowieński" /Nr.129/: Dn.10 czerwca przybył do Kowna gubernator Kraju Kłajpedzkiego wraz z Dyrektorjatem kłajpedzkim in corpore. Nowy Dyrektorjat przedstawi się prezydentowi Republiki i prezesowi ministrów.

Aresztowanie szefa litewskiej policji granicznej przez władze niemieckie. "Lietuvos Aidas" /Nr.129/ Dn.9 b.m. naczelnik okręgu policji granicznej w Ruśni Józef Dženkajtis wraz z Władysławem Żemajtisem i kilku paniami udał się w sprawie prywatnej do wsi Broniszki położonej po stronie niemieckiej. Po zameldowaniu się władzom niemieckim przybyli udali się do pewnego magazynu, gdzie zabawili około godziny. Wychodząc z magazynu zastali stojących na warcie przy drzwiach 2 policjantów niemieckich oraz urzędnika celnego. Policjanci wszystkich zatrzymali, zaś Dženkajtisa aresztowali i odprowadzili do aresztu. Wkrótce wezwano z Tylży auto, którem aresztowanego naczelnika policji Dženkajtisa odstawiono do Tylży. Zapytany telefonicznie policjant niemiecki w Broniszkach o powody aresztowania Dženkajtisa oświadczył, iż aresztu dokonał na zlecenie swej władzy przełożonej, zaś motywów aresztowania nie zna. "Lietuvos Aidas" zaznacza, iż jest to pierwszy wypadek w stosunkach litewsko-niemieckich, by w władze aresztowały funkcjonarjusza policji litewskiej. W tym wypadku "kulturalni" Niemcy zastosowali metodę, której nie stosują nawet Polacy.

"Rytas" /Nr.112/ podając tę samą wiadomość zaznacza, iż jest to prawdopodobnie odwet za aresztowanie Beckera."Niemcy, oświadcza "Rytas", widocznie pragną mieć zakładnika, któryby gwarantował bezpieczeństwo Beckera".

Wycieczka z Tylży."Lietuvos Aidas" /Nr.126/: Dn. 12 czerwca r.b. z Tylży przybyła do Kowna wycieczka Litwinów pruskich zorganizowana przez redakcję "Tylžes Keleivis". W wycieczce wziął udział chór Vydunasa, rybacy i inni. Ogółem 300 osób. Organizacje kowieńskie zgotowały przybyłym Litwinom pruskim serdeczne przyjecie w przystani niemeńskiej.

Dokoła wizyty Dyrektorjatu kłajpedzkiego w Kownie. "Siegodnia" /Nr.162/: Wizyta nowego Dyrektorjatu w Kownie wywarła w sferach społecznych i politycznych bardzo dodatnie wrażenie. Okoliczność ta pozwala się domyślać, że w przyszłości ułożą się stosunki zupełnie przyjazne pomiędzy centralnym rządem litewskim a autonomicznemi organami Kłajpedy.

----ooo§ooo----

B7